This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

M2393

कविकुलबुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक

हस्तलिखित संग्रह

दाखल क M2393 विषय धर्मशास्त्र

नाव मंगलवाद

लेखक/लिपीकार हरिराम वाजिश

पृष्ठ ..... काळ ..... पूर्ण/अपूर्ण

M2393

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मंगल पाद

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मंगलवाद. १

श्रीगणेशायनमः ननुमंगलेनसमाप्तिसाधनेमंगलेससपिकाकंबर्यादिग्रंथास्समाप्तेः ॥ मंगलंविनापिप्रमातानुष्ठितस्मा
हेन्द्रयनोक्तमिरेकतश्चव्यभिचारात् ॥ नापिविघ्नध्वंसंमंगलेविनापितस्यविनायकस्तवपाठादिनाजायमानत्वेनव्यभिचा
रात्तस्मान्मंगलनिष्फलमेवेतिचेत् ॥ अत्राहु ॥ मंगलेसफलेअविगीतत्वाचाविषयत्वादित्यनुमानेनमंगलस्यसफ
लत्वसिद्धिः ॥ सफलत्वंचात्रबलवदनिष्टाननुबंधीष्टफलकत्वंअविगीतत्वंबलवदनिष्टाननुबंधित्वं ॥ तच्चस्वजन्येष्टावे
क्षयाधिकानिष्टजनकंपुरुषतंत्रत्वं ॥ ननुवेदानिषिद्धत्वमविगीतत्वं ॥ दूरंगत्वेसतिवेगाहनत्वेवान्मरणफलकाम्बुमेधीपतु
रंगरसएवव्यभिचारात् ॥ शिष्टत्वंचेष्टसाधनत्वंवोऽत्रांतरत्वं ॥ ननुस्वर्गो ॥ नथास्तिअविगीतपदवैय्यर्थापत्तेः ॥ आचा
र्गीतपदवैय्यर्थापनिवारणायसफलत्वं ॥ ननुक्रियाविषयत्वं ॥ क्रियायाः सविषयत्वाभावात् ॥ नथाचहेतावदि
र्मणिजलताडनादौव्यभिचारवारणायशिष्टपदं ॥ नाचन्मात्रफलेपिगत्रेतस्साध्यत्वेनफलान्यत्वेनन्याकृतिविषयत्वंविवक्षि

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

तमिति मिश्राः ॥ रुचिरतमिश्राद्यक्रं ॥ यथाश्रुतमेवस्नाम्नामविगीताचारविषयत्वाच्छिष्टाचारविषयत्वाद्धेतिहेतुद्वयं ॥ अ
विगीतत्वंधर्मशास्त्रानिषिद्धत्वं । नचेह्निनियोगमा[illegible]मनादौप्यमिचारान्नत्रापिफलसत्वात् ॥ यद्विनस्यवारणीयत्वमावश्य
कंतदाप्रवर्तकत्वान्नोक्तः स्नानत्वशिष्टत्वेविव[illegible]यं । नचप्रथमेहैतौनिष्फलेकर्मण्यनैकांतरनिवाच्य ॥ तस्योपिवृथाक
र्मनकुर्वानेत्यादिनानिषेधादिसाङ्गः ॥ अत्रवदंतिग्रंथारौमंगलनिबंधस्तुशिष्यप्रवृत्तिनिबंधनः । शिष्यप्रवृत्तिस्तु
बलवदनिष्टानुबंधीष्टसाधनताज्ञानादितिविशिष्टसाध्यपक्षएवश्रेयानितिटीकाकृतः । वस्तुतस्तु । एवंसतिकृतिसा
ध्यतात्तत्रस्नानस्योपयोगेनतस्याप्यनुमितिविषयत्वापत्तिः । तस्यमानसीफलसंभवेत्तत्रविशिष्टसाध्यकरणे
नेतिपुनरुक्तत्वप्रसंगः । एवंचोक्तानुमानेनसफलत्वसिद्धेः । मंगलंनद्यासमाप्तिरफलकंतत्कर्मनाविनाभूयमाणत्वा
दित्यनुमानेनसमाप्तिरफलकत्वसिद्धेर्मंगलेसमाप्तिफलकंसमाप्तित्वंफलकत्वेसतिफलत्वादितिपरिशेषानुमा
नेनसमाप्तिफलकत्वसिद्धेः ॥ नचनास्तिकास्थिरोमंगलाभावेनसमाप्तिसत्वेनपरिशेषानुमानासिद्धिरितिवाच्यं ॥ तत्रा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

भिन्नग्रंथांतरीयमंगलकल्पनातानवतस्सा शिष्यत्वेनाभिचारज्ञानकालेकथमनुमानावतारइतिवाच्यं।अभिचारज्ञानस्य
साध्यसंशयपर्यवसन्नतयानुमितौतत्साविरोधात्।अभिचारनिश्चयस्यतत्रासत्वात्।कारबर्गादिग्रंथेमंगलस्यासं
गमंगलकल्पनेनबलवत्प्रतिबंधकस्यदासत्वेनसमाप्त्याभावइतिनतत्रापिव्यभिचारः॥मंगलस्याशुजाविनाशि
तयासमाप्तिफलकत्वकल्पासंभवेनविघ्वंसद्वारासमाप्तिफलकत्वबाध्यात्।केचितु।मंगलेवेदबोधितकर्तव्यता
लौकिकाविगीतशिष्टाचारविषयत्वात्।दर्शवत्।इतिप्रयोगः।एवंचवेदबोधितकर्तव्यतालेसिद्धेतेनवेदस्यैफ
लत्वाभलाभः। अलौकिकपदंभोजनाद्याचारवारणाय॥रात्रिश्राद्धादेव्यभिचारवारणायाविगीतेतिचेत्तेनवेदना
देव्यभिचारवारणायशिष्टपदमित्यादुः।तन्त।सापमित्यादिनाभोजनाद्याचारस्यापिवेदबोधितत्वेनतद्वारका
लौकिकपदवैयर्थ्यात्।चैत्यवंदनस्यापिवेदबोधितकर्मतिन्यायाद्बलवदनिष्टानुबंधित्वरूपाविगीतत्वाभावेनतद्वारक
शिष्टपदस्यापिवैयर्थ्याच्च। अतएवभोजनस्यापिरागतःप्राप्तत्वेनकात्स्न्याशएवायंनियमविधिरीत्याश्रीपतेनतथाचिनस्

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

तिः। नचधर्मशास्त्रानिषिद्धत्वमेवाविगीतत्वेतच्चनिष्फलेऽप्यस्तिइतितन्निवारणायशिष्टपरिग्रहइतिवाच्यं।तस्मादपिनविघ्नः
क्षत्रियोभवेदित्यादिनोधर्मशास्त्रानिषिद्धत्वात्। नचनोपादेयमेवैतिवाच्यं।तथाच।शिष्टहेतुनेदंसफलत्वसाधनेऽपत्ता
वलंश्रुतिमनुमापतयाफलवत्कल्पनेन।नलेवं तादृशहेतुनामंगलस्यसफलत्वसाधनानुमानेऽप्रयोजकत्वशंका
स्यात्तत्कुक्लृप्त्यनिति। चेन्मैवं। श्रुतिसाधकानुमानमानेनवाप्रयोजकत्वशंकायाअपरिहार्यत्वात्।किंच।
श्रुतेःस्वातन्त्र्येणप्रामाण्यवन्नयाश्रुतावप्रामाण्यशंकाअभावएवस्वातंत्र्येणप्रामाण्यवतयानुमानेऽप्रामाण्यशंका
याअभावात्।अन्येअनिष्कंपाप्रवृत्तिःकुत्रापिनस्यात सर्वत्रश्रुतिकल्पनायातात्च्च। पतुशरीरेणवाग्निलक्षणेनैवश्रु
तिकल्पनमिष्फलं।पतुव्याप्यावनुकूलतर्कोघभावादपेक्ष्यं।ननुमंगलस्यसमाप्तिप्रतिहेतुत्वंतदास्थाघ"दिध्वंसस्य
हारत्वस्यान्यतरेणसंभवति।तथाहि।द्वारत्वंनामतज्जन्यान्येसतितज्जन्यजनकत्वं।तच्चसमाप्तिप्रतिविघ्नध्वंसस्यजनक
त्वंहीनेषुगृहंतदनसंभवतीसत्यं।चेन्मध्यसरूपायाःसमाप्तेरकौनिष्टत्वेनविघ्नध्वंसस्यचआत्मनिष्टत्वेनत्मधिकर

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

णत्वात्। नहि व्यधिकरणयोः कार्यकारणभावः संभवतीतिचेन्न॥स्वप्रतियोगिचर्मवर्णानुकूलकृतिमत्त्वसंबंधेनसमाप्ति
प्रतिमंगलजन्यविघ्नध्वंसस्यहेतुत्वेनोक्तानुपपत्त्यभावादिति केचित्। तत्र॥तादृशसंबंधेनसमाप्तेर्नास्तिकाम्यकनिष्ठत्व
तत्रमंगलजन्यविघ्नध्वंसाभावेनव्यभिचारायतेरिति अत्रक्रमः॥वेदत्वावच्छिन्नविशेष्यतानिरूपितप्रामाण्यनिष्ठप्रकारता
लिंगानसमानाधिकरणस्वप्रतियोग्युपस्थानुकूलकृतिमत्त्वसंबंधेनसमाप्तित्वावच्छिन्नप्रतिविशेषणतयाविशेषणम
गलजन्यविघ्नध्वंसः कारणमित्यनेनैवोक्तेप्रसंगविरहादिति। यद्वा। स्वावच्छेदकावच्छिन्नप्रतियोगिकलक्षण्यवहि
नोत्पत्तिक्षणोत्पत्तिकत्वसंबंधेनमंगलजन्यविघ्नध्वंसविशिष्टसमाप्तित्वावच्छिन्नंप्रतिअवच्छेदकतासंबंधेनमंगलजन्यवि
घ्नध्वंसाभावेनैवविशिष्टाभावसत्वादित्याहुः॥अन्येतु।ज्ञानविशेषणत्वसमाप्तिस्तथाचसमवायेनमंगलजन्यविघ्नध्व
स्यविशिष्टसमाप्तिंप्रतिविशेषणतयाविशेषणंमंगलजन्यध्वंसः कारणमित्यास्यनिष्ठैवकार्यकारणभावेःविघ्नध्वं रम०
सविशिष्टत्वंतस्याश्रयसमवेतत्वसंबंधेनेत्याहुः॥नन्वास्तुमंगलजन्यविघ्नध्वंसएवफलं॥नतूपदर्शितरीत्यासमाप्तिः ३

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्वान्समाप्तिश्च॥प्रतिबंधकाभावेसतिबुद्ध्यादिकारणादेव।नचाविनायकस्तुकपाटादिनातस्यज्ञापमानत्वेनव्यभिचा
रइतिवाच्यं।विघ्नध्वंसविशेष्यत्वेनस्यहेतुत्वात्।ननुपत्रस्यतः सिद्धविघ्नाभावस्तत्रमंगलंमर्थं।नचेष्यपत्ति।औतात्पा
कर्मणः फलावश्यंभावनियमनतस्यफलवत्वेसिद्धविघ्नाभावेनविघ्नध्वंसफलकत्वात्संभवात्समाप्तेस्तदर्थत्वात्पा
एवफलत्वमितिचेन्नासमाप्तेरपिसाक्षात्फललाभसंभवाद्द्वारस्याद्वारस्यासंभवात्।भवन्मतेपिठरार्थतापापरिहार्यत्वा
त्।गयावज्जीवमग्निहोत्रंजुहुयादित्यादौकिंचिदंगविकलस्याहिताग्नेर्विगुणक्रमणाद्यभावेपिनरहितस्येवाग्निहोत्रस्य
फलजनकत्वेनश्रौतांगादित्यस्याप्रयोजगत्वाच्च।वस्तुतस्तु॥एतस्यश्रौतत्वाभावेननादृशनियमस्यावकाशएव
नोस्तीतिदृष्टव्यं।नचतस्यविघ्नध्वंसफलत्वाभावेनहेयत्वंमानाप्रामाण्यंरनिवाच्यं॥सतिविघ्नेतन्नाशस्यप्रमाणेन
फलबोधानादिनि॥नचतद्धेरणद्वारिणोनान्यथासिद्धिरितियुक्तान्वयव्यतिरेकाभ्यावेदादिनावापस्यकारणत्वंक्ल
प्तमनेनतत्रचतस्यकारणत्वान्यथानुपपत्त्याद्वारकल्पनंनतत्रैवद्वारेणद्वारिणोनान्यथासिद्धिरितिन्यायावकाशात्॥अ

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

त्रतुशिष्टाचारविषयत्वेनैवफलकल्पनशिष्टाचारविषत्वंविघ्नध्वंसफलकत्वेनाप्युपन्नमितिसर्वंसुस्थंतत्रेतुसमाप्ति
कामोमंगलमाचरेदित्येवंविधानमितश्रुत्यासमाप्तिसाधनत्वेनैवमंगलंविहितंतथैवशिष्टाचारविषयत्वानेसमाप्ति
साधनत्वंसाक्षादनुपन्नमितिपागादेवेदृष्टद्वारत्वेनकल्पनेनतुविघ्नध्वंसः॥अनेनविघ्नध्वंसादिकल्पनेचयो
त्वापत्तेः॥स्वतःसिद्धविघ्नाभावस्थलेमंगलस्यव्यर्थत्वकल्पनापत्तेरनंतरोत्पन्नविघ्नेः समाप्तिंप्रतिबंधायतेघ्न
किंचदुरितध्वंसाद्यिंप्रवृत्तोदुरितनिश्चयस्यहेत्त्वेनमंगलेप्रवृत्तनापत्तिः॥दुरितस्यानौद्रियत्वेननन्निश्चयस्यतत्रकं
त्रमशंक्यत्वात्॥नवेप्रतिबंधेसतिकार्यानुत्पत्तेरदृष्टविघ्नध्वंसस्तत्रवाच्यः॥तथावादृष्टकल्पनातेनैवद्वारत्वोपपत्ता
वदृष्टकल्पनावैयर्थ्यमितिवाच्यं॥स्वसमाप्तिंप्रतिचेसतेककार्यकारणभावकल्पनागौरवात्॥अतोलाघवाद्विघ्न
ध्वंसंप्रत्येवमंगलस्यहेतुत्वंस्वतःसिद्धाविघ्नाभावस्थलेवार्थमेव॥पापक्षयेणकृतप्रायश्चित्तवदृष्टसंशयवतामेवा ॥ए॥०
त्राधिकारीमंगलेप्रवृत्तिरपिन्नान्नपन्नेतिन्यायेनविघ्नध्वंससमसंख्यत्वेनहेतुः॥विशेषतःकार्यकारणभावोवातोनस्व ४

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्यमंगलोद्धुतरविघ्नध्वंसोनेति॥तत्रमंगलंनमस्कारादिभेदेनानेकधा॥नमस्कारस्तुनतावद्विघ्नध्वंस
जनकस्योकालादावतिव्याप्तेः॥नापिविघ्नध्वंसासाधारणकारणत्वे॥विघ्नेवातिव्याप्तेः॥नापिविघ्न
भिन्नत्वविशेषितंतत्॥विघ्नध्वंसप्रतिबंधकाभावेतिव्याप्तेः॥नापिविघ्नभिन्नत्वेसतिविघ्नध्वंसप्रतिबंध
काभावभिन्नत्वेसतिविघ्नध्वंसासाधारणकारणत्वंतत्॥इष्ट्यादिप्रतिबंधकविघ्नध्वंसासाधारणकार
णेकारीर्यादावतिव्याप्तेः॥नापियथोक्तविशेषणवत्त्वेसतिप्रारीप्सितप्रतिबंधकविघ्नध्वंसासाधारणकार
णत्वंतत्॥प्रारीप्सितप्रतिबंधकविघ्नध्वंसजनकमंत्रपाठराजिदानादावतिव्याप्तेः॥नचतस्यापिमंगल
त्वमिनिवाच्यं॥तथाविधव्यवहाराभावात्॥अन्यथाकारीर्यादेरपिमंगलत्वोपपत्तौतद्धारकप्रारीप्सितपद
वैयर्थ्यापत्तेः॥विघ्नध्वंसप्रागभावेतिव्यास्यापत्तेश्च॥कारणतावच्छेदकपरिचयेनकारणताग्रहानुपपत्तेर्मंग

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

लमात्रसाधारण्याच्च॥नचमंगलमात्रेस्यैवनमस्कारत्वं॥तथाविधव्यवहाराभावात्॥नचकायकादित्रितयसा
धारणजातिविशेषएवनमस्कारत्वं॥सांकर्यात्॥नचगुणजोनोनास्यदोषत्वमितिवाच्यं॥बीजसाम्यादितिचे
न्नोच्यते॥ज्ञानविशेषणान्यायेनविशेषएवनोनप्रत्यासत्त्यादिनासंकरः॥कायकाधन्यनमत्वेवानत्वमित्युक्त
त्राधरेण॥नत्वंछेअकुटिलबुध्याऽनकरसिरःसंयोगादौनमस्कारव्यवहाराभात्॥अन्यनमत्वस्यनद्विन्न
भेदपर्यनसायिनयाप्रत्येकंविनिगमनाविरहाच्च॥एवंसर्वोत्कृष्टगुणवत्त्वाप्रतिपादकशब्दत्वंस्तुतित्वंपुण्यज
नकशब्दनिबंधोपुण्यस्तुतिपादकशब्दोनावस्तुनिर्देशः॥एवंमन्यदप्यूह्यमितिप्रदायः॥एवंविशेषण
द्वात्यादिसंबंधावच्छिन्नशेषीक्षिप्तविघ्नध्वंसत्वावच्छिन्नकारणतावत्वंमंगलत्वंनिर्वाच्यं॥कारणतायहस्य ॥म
विशेषधर्मेणैवेतिनकश्चिद्दोषः॥इतिनवीनाः॥तदेतन्मंगलंप्रधानं॥विघ्नवान्विघ्नज्ञानवान्वात्राधिको ४
री॥संशयेनभ्रमेपिवानदाचरणात्॥यतुआकरेमितिनकादिकमस्यविवक्षितं॥नत्वंनोपाधिकस्त्वा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

दुपेक्षितमस्माभिः॥ इति हरिरामनर्केणागीश्वरिरचितो मंगलवादः समाप्तः॥छ॥छ॥छ॥छ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

[OrderDescription]
,CREATED=23.01.20 12:22
,TRANSFERRED=2020/01/23 at 12:24:55
,PAGES=13
,TYPE=STD
,NAME=S0002636
,Book Name=M-2393-MANGALVAD
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection